

Çağlayan Yıldız

Çok Sıkıcı Müzik Dersleri 16:
Bir Takım Egzersiz Üretim Teknikleri II

UYARI: CSE (Caz Standartları Enstitüsü)'nün yayınladığı bildiriye göre, kuru kuruya teori bilmek, teoriyi enstrümanında uygulamamak, ve en önemlisi DUYMAMAK; çalışta ve yazışta kuruluğa, gereksiz entelektüel tınlamaya ve kafa karışıklığına neden olabilmektedir. Bu yan etkilerin önlenebilmesi için, teoride öğrenilen her şeyin mutlaka çalınması, -sesiniz çok kötü olsa bile- söylenmesi ve ne yapılıp edilip DUYULMASI gerekmektedir. Ya da bu teori meselesi temelli pas geçilerek, müzik tarihinin her döneminde mümkün olduğu üzere, müzik sadece kayıtlardan dinlenerek/ çalınarak/ (çevrede varsa eğer) ustalardan doğrudan öğrenerek halledilmelidir. Aksi takdirde ileri dönemde ortaya çıkabilecek komplikasyonlardan kurumumuz sorumlu değildir.

Geçen sayıdaki yazıma www.gitardergisi.com ve tüm derslerime de www.caglayanyildiz.com adreslerinden ulaşabileceğinizi bildirerek yine doğrudan konuya giriyorum.

Bu sayımızda, aslında daha önce "Bir Takım Egzersiz Üretim Teknikleri" adlı 8. dersimde değindiğim, ama o yüklü bilgi yığının dibinde mahsur kaldığı için de pek bariz olmayan birkaç ipucu verip kaçacağım. Bu dersimizi sözünü ettiğim 8. dersten bağımsız olarak okuyabilecek/çalışabilecek olsanız da, öncelikle o dersi okumanız şiddetle tavsiye olunur. (Evet, şiddet hayatımızda tavsiyelere kadar girmiş bulunuyor.) Bu tavsiyelere şiddetle uymayacak olanlar için de, o yazının giriş paragrafını burada aynen tekrarlayacağım ki kendimi farklı sözcüklerle tekrarlayarak tekrar etmiş olmayayım:

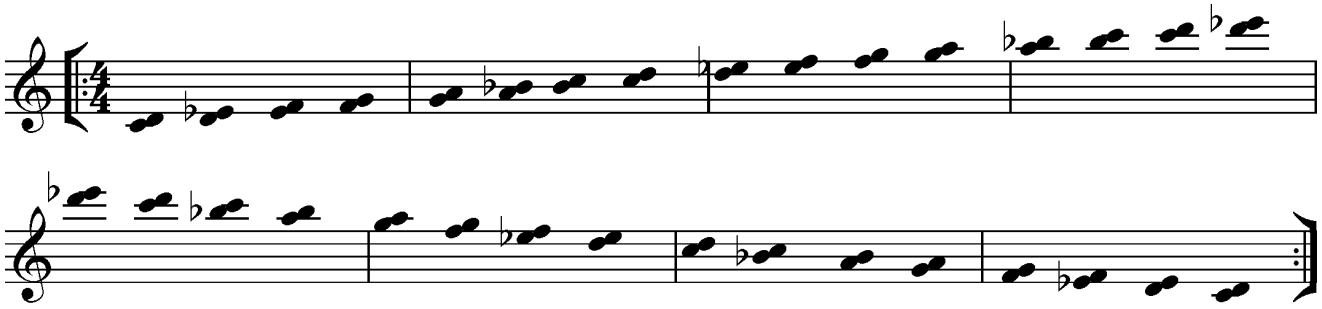
"Müzik yayınları dünyası binlerce kalıp (pattern), teknik egzersiz, dizi-armoni ilişkisi kitabıyla dolup taşmakta, (Ve bunların çoğu artık bizden bir "Download" tuşu uzaklıkta.) Bunların çok büyük bir çoğunluğunun temel özelliği "tek kitapla balık tutmayı" öğretebilecekken, her bir kitapla "tek bir balık vermek" yani aslında birkaç sayfada özetlenebilecek malzemeyi birkaç yüz sayfaya yayarak "hazır bilgi" vermek... Sonra da kitabın ikinci, beşinci, onuncu bölümlerini yayınlamak, her gün bir balık vermeye devam etmek... Bu kitapları "okuyup" çaldığımızda genelde parmaklarımız ve gözlerimiz işliyor, ama çalıştığımız içeriğin ne olduğunu ve nasıl üretildiğini pek çoğumuz düşünmüyoruz. Bu nedenle de doğaçlama çalarken ya da beste yaparken bu malzeme kendiliğinden müziğimize yansıyamıyor."

Geçenlerde farklı düzeylerde birkaç öğrencimden 8. dersi çalışıp gelmelerini istediğimde, aşağıdaki "Kalıp Okları" tablosunun sonsuz olanaklarını ne kadar es geçtiklerine tanık oldum:

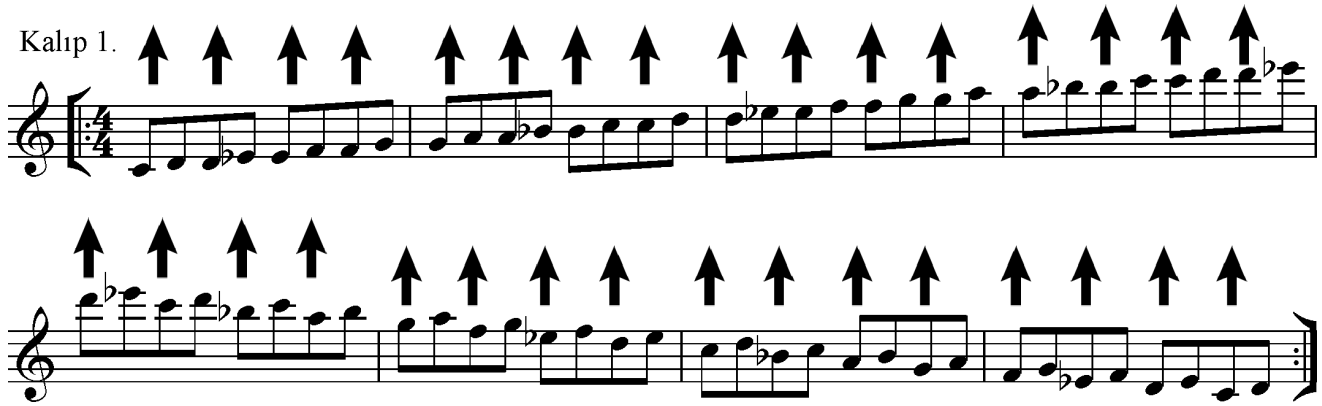
Kalıp 1. ↑↑↑↑	Kalıp 2. ↓↓↓↓
Kalıp 3. ↑↑↑↓	Kalıp 4. ↓↓↓↑
Kalıp 5. ↑↑↓↑	Kalıp 6. ↓↓↑↓
Kalıp 7. ↑↓↑↑	Kalıp 8. ↓↑↓↓
Kalıp 9. ↓↑↑↑	Kalıp 10. ↑↓↓↓
Kalıp 11. ↑↑↓↓	Kalıp 12. ↓↓↑↑
Kalıp 13. ↑↓↑↓	Kalıp 14. ↓↑↓↑
Kalıp 15. ↑↓↓↑	Kalıp 16. ↓↑↑↓

Bu tabloda yukarı oklar müzikte yukarı, yani tizleşen bir hareketi, aşağı oklar ise aşağı, yani pesleşen bir hareketi temsil etmekte. Şimdi bu okları farklı "pitch set"lerle yani "nota kümeleri" ile kombine ederek, sadece bu dersten bile birkaç ömür yetecek kadar egzersizi ve melodik kalıbı nasıl üretebileceğimize bakacağız.

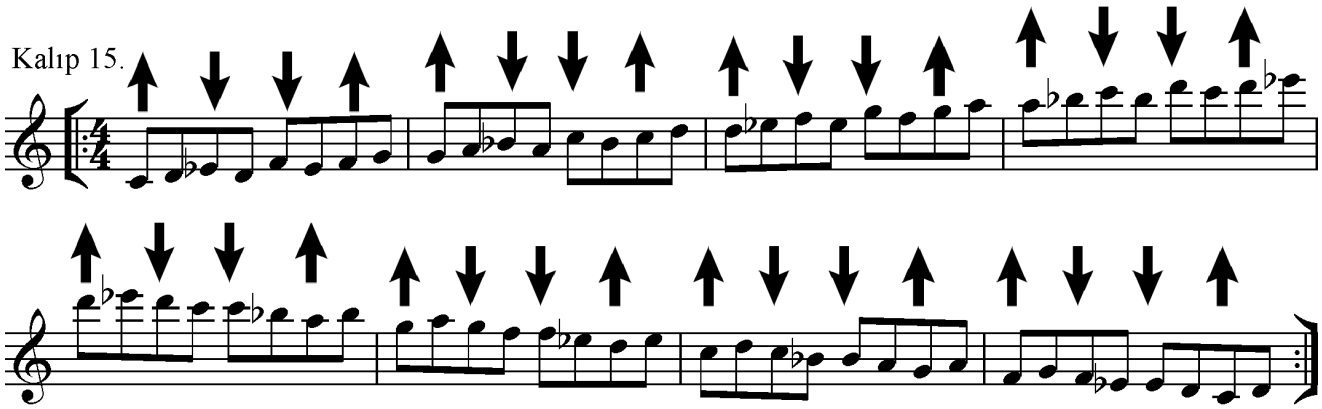
İlk örnek olarak diyelim ki C Dorian modunu 2'li aralıkları çalışacağız. Bunun için yapmamız gereken C Dorian modu içindeki 2li aralıkları her vuruşa bir "nota kümesi" gelecek şekilde yazmak:
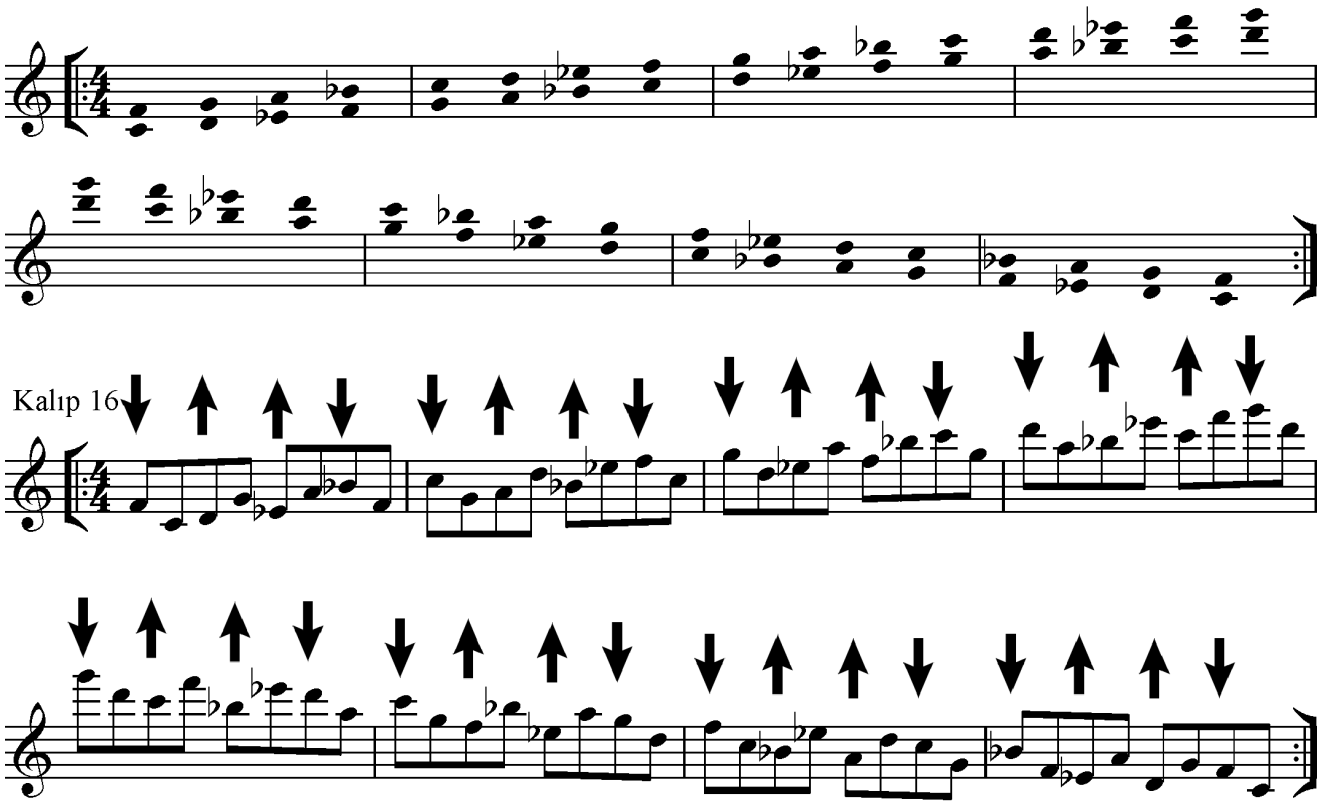

Hemen farkettiğiniz üzere:
1- “Nota kümelerini” kolay okunmaları için “sapsız” olarak yazdık
2- Mümkün olabilecek kadar geniş bir oktav aralığını kapsaması için (bu örnekte 2 oktav+2’li) ve simetrik olması için 4 ölçü çıkıcı, 4 ölçü inici olarak yazdık.
Şimdi “Kalıp Okları” tablomuzdan ilkiyle başlayarak sırayla yukarıdaki “nota kümlerini” kombine edelim:

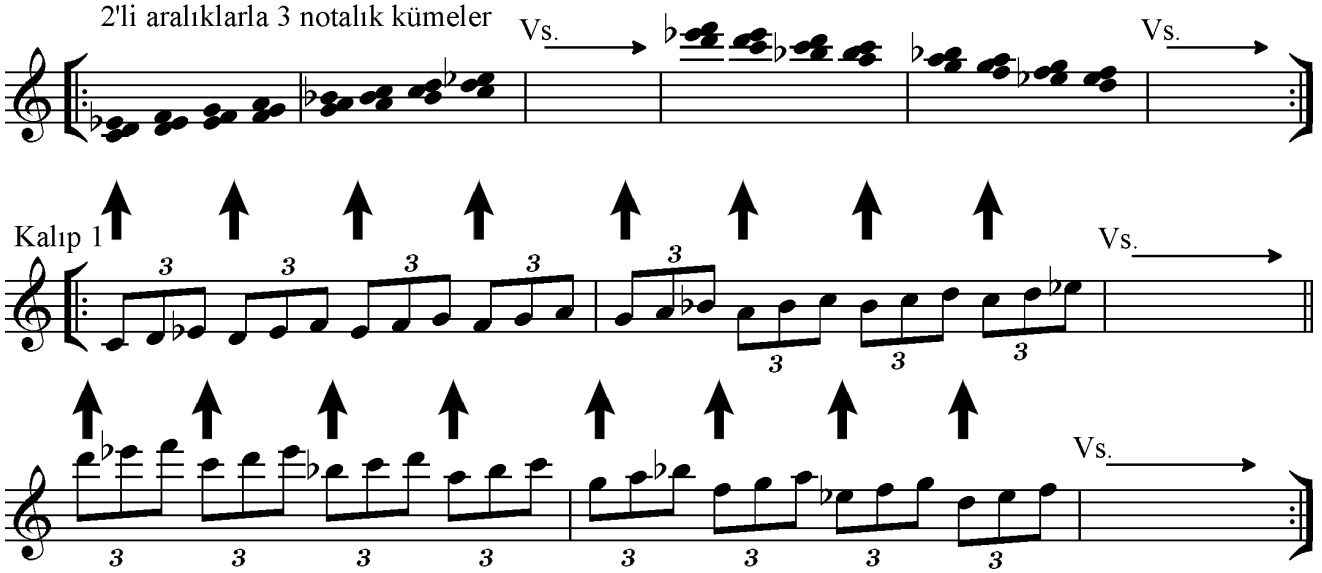
Derslerimde gözlemlediğim ilginç bir durum, dersin başında işe buradan başladığımızda öğrencilerde oluşan “eee, ne var ki bunda?” tavrının, hemen yukarıdaki örneğin 5. ölçüsünde pesleşen bir “haaa”ya dönüşmesidir. Bu “haaa” “Kalıp 2”ye geçildiğinde daha da bi “haaa”laşır ve “Kalıp 3”de tam olarak yerine oturur ve bir tür müzikal “haaazza” dönüşebilir. Şimdi sizi bu *muhteşem* süreci doyasıya yaşayabilmeniz ve sırasıyla tüm “Kalıp”ları yukarıdaki “Nota Kümeleri” ile kendi başınıza kombine etmeniz için bir süreliğine yalnız bırakıyorum…
Anlamadık mı? Neyse, ben “haaa”sı biraz geç gelenler için örnek olarak “Kalıp 15”i kombine edeyim:

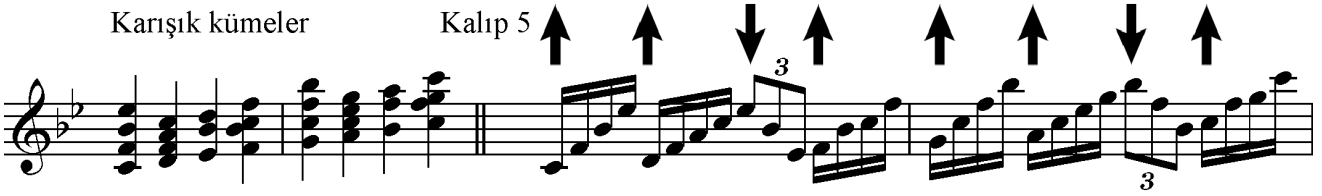
Tabi madem ki C dorian üzerinde “Aralıkları” çalışmaya başladık, bu “projeyi” tamamlayıp **tüm aralıkları** bu şekilde çalışacağız, di mi arkadaşlar? Yani tüm aralıkları (3,4,5,6,7,8 ve hatta hevesliler için 9 ve sonrası) “Nota kümeleri” olarak yazarak, hatta daha da iyisi yazmadan sadece düşünerek “Kalıp Okları” tablomuzla kombine edeceğiz, di mi arkadaşlar?
Ben yine de bir önlem olarak “haaa”sı biraz geç gelenler için örnek olarak C dorian içindeki 4’lü aralıklarla “Kalıp 16”yı kombine edeyim:

Vay be! Bu işi tek bir tondaki tek bir dizide ve sadece “Aralıklar”la çalşıyoruz ve bir anda kendimizi bayaa kazık bir noktada buluveriyoruz, öyle değil mi?
Şimdi “bu mantıkla daha başka neler yapabiliriz?” diyen Türkiye nüfusunun yaklaşık milyonda birine seslenelim. Yukarıda 2 notalı “Nota Kümeleri” ile çalıştık. 3,4,5,6,7… vs notalı kümelerle çalışmamamız için bir nedenimiz var mı? Bence de yok.

Yukarıda 2’li aralıklarla 3 Notalı Kümeler’le ile çalıştık. Karışık aralıklar ve farklı sayıda nota kullanan kümelerle çalışmamamız için bir nedenimiz var mı? Bence de yok.

“Küme atlamak için kümelere atlayın” gibisinden iğrenç bir espiri yaparak, “kalıp da güme gitmemek” için olay yerinden süratle uzaklaşıyorum ben…